

دانشگاه شهید چمران ابواز

کارگاه پروپزال نویسی

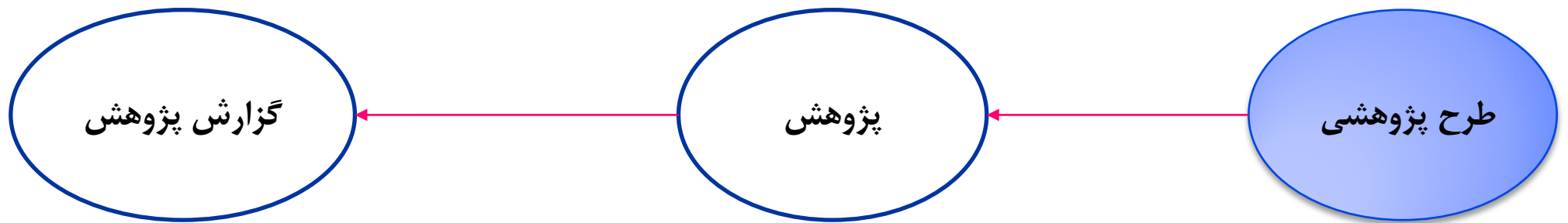
مدرس:

فرهاد احمدی اصل

۱۳۹۵

کلیات

پژوهش معادل واژه لاتین Research به معنی جستجو، تفحص و در مفهوم علمی به معنای استفاده از روشهای سیستماتیک برای ارزیابی عقاید و کشف تازه به کار گرفته است.

ارکان اصلی پژوهش

- **گزاره های پژوهش:** موضوع، عنوان، بیان مساله، ضرورت و اهمیت موضوع، اهداف، سوالات، فرضیات و تعاریف مفهومی و عملیاتی.
- **پشتوانه نظری و تجربی:** نظریه ها و تئوری ها و مدل های گوناگون
- **روش:** منظور همان متدولوژی پژوهش می باشد. روش پژوهش، جامعه، نمونه، روش نمونه گیری، حجم نمونه و ابزار و ...
- **تحلیل داده ها:** در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی صورت می گیرد.
- **نتیجه گیری**

روش های پژوهش در علوم رفتاری بر اساس سه ملاک زیر دسته بندی می شوند:

✓ هدف پژوهش

✓ نحوه گردآوری داده ها

✓ مبنای پژوهش

بر اساس هدف:

- کاربردی: دستیابی به یک هدف عملی است. هدف پژوهش کاربردی حل مساله و دست یابی به اطلاعات جهت اخذ تصمیم و رفع نیازها و مشکلات فوری است. محدود به زمان و مکان است.
- بنیادی: هدف افزایش حیطه دانش بشر می باشد. و بر طبق آزمون فرضیات به کلیت می رسد.
- توسعه ای: عمدتاً متوجه نوآوری در فرایندها و ابزارها و محصولات است.

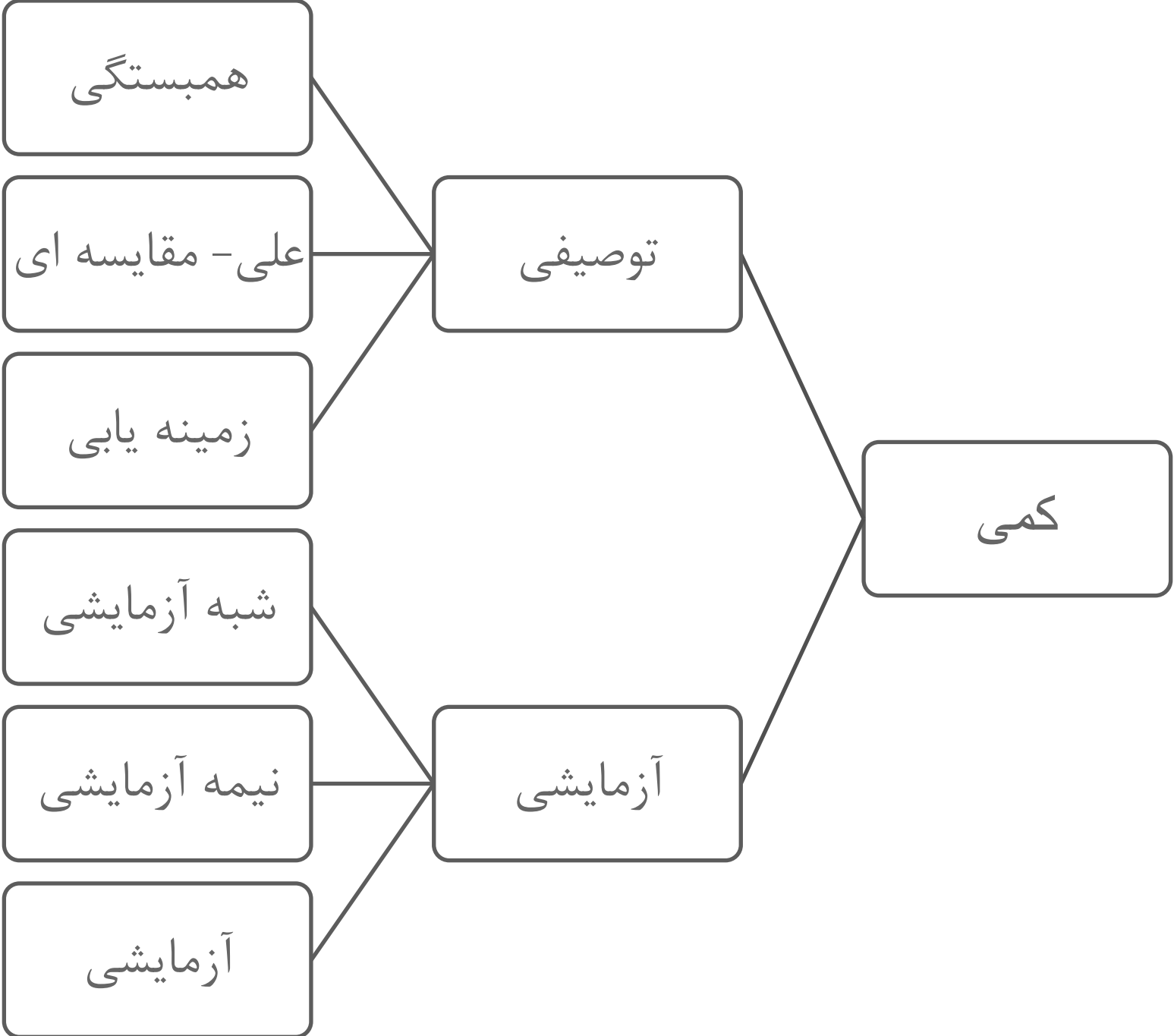
تحقیق بر اساس نحوه گردآوری اطلاعات

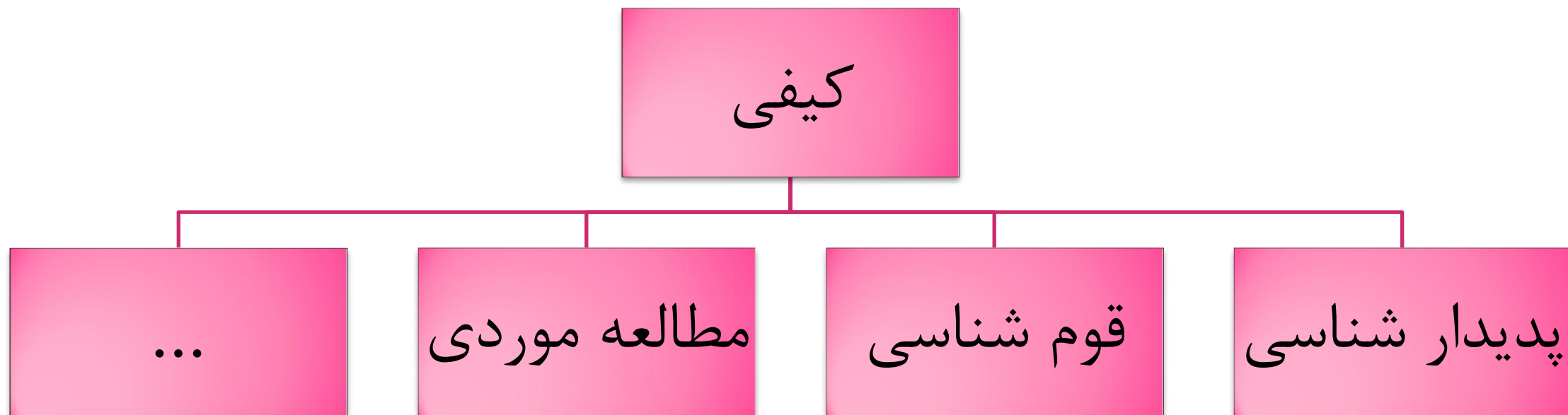
○ پژوهش توصیفی: آن چه هست را بدون دخالت توصیف می کند.

○ آزمایشی: پیدا کردن رابطه علت معلولی

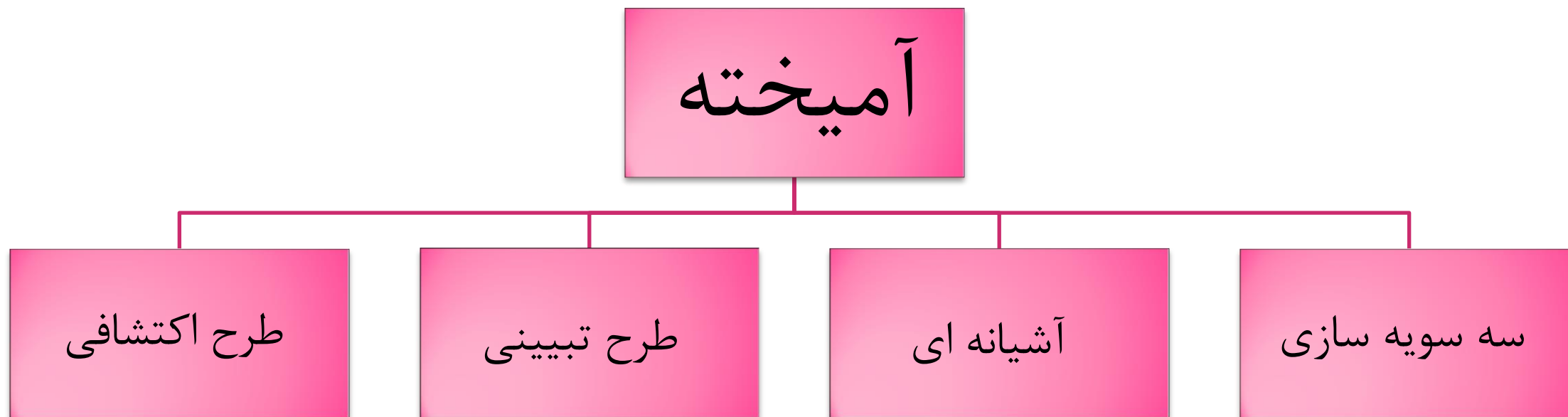
دسته بندی بر اساس مبنای پژوهش

- کمی
- کیفی
- آمیخته

آمیخته

- طرح سه سویه سازی (مثلث)، جمع آوری یک مرحله ای (همزمان) اطلاعات
- طرح جاسازی شده یا آشیانه (لانه کردن)، توالی جمع آوری داده های کمی و کیفی یا برعکس توالی کیفی و کمی
- طرح تبیینی، که قصد محقق کسب فهم و دانش عمیقتر از مسأله ی مورد بررسی با استفاده از روش کمی و آنگاه کیفی است.
- طرح توصیفی یا اکتشافی، که هدف محقق دستیابی به آگاهی بیشتر از مسأله با بهره گیری از روش کیفی و آنگاه کمی است.

وضعیت عناصر پژوهشی در پیشنهادیه

نتیجه گیری و پیشنهادات	جدول زمانی و برآورد هزینه	روش های تحلیل داده ها	روش	چهارچوب نظری	گزاره ها	نوع
-	*	*	*	*	*	پیشنهادیه

هر طرح پژوهشی صرف نظر از رویکرد کمی، کیفی یا آمیخته باید به سه پرسش زیر پاسخ دهد:

- هدف از پژوهش و بررسی مسأله مورد نظر چیست؟
- دلایل و ضرورتها و چرایی انجام مطالعه کدامند؟
- رویکرد نظری و روش شناسی مطالعه چگونه انتخاب شده است؟

یک طرح پژوهش کمی از قسمتهایی به شرح زیر تشکیل میشود:

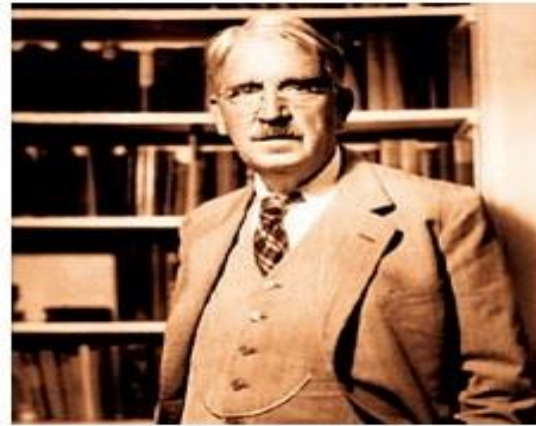
- عنوان
- مقدمه
- بیان مسأله
- اهمیت و ضرورت مسأله
- واکاوی ادبیات پژوهش
- تهیه چارچوب نظری و مدل مفهومی پژوهش
- اهداف کلی و جزئی یا سؤالهای پژوهش
- بیان فرضیه (فرضیه ها)
- تعاریف توصیفی و عملیاتی متغیرها
- روششناسی پژوهش (روش پژوهش، جامعه آماری و روش نمونه گیری، روش جمع آوری اطلاعات، روش تجزیه و تحلیل اطلاعات و روش اجرای پژوهش)
- زمانبندی پژوهش
- بودجهبندی پژوهش
- فهرست منابع

مراحل تعریف شده و معینی برای نوشتن یک طرح پیشنهادی در پژوهشهای تفسیری و کیفی وجود ندارد.

۱. **مقدمه:** معمولاً می‌توان مقدمه را با جمله‌ای جذاب آغاز کرد. آنگاه سؤال یا کنجکاوی محقق بیان شود. سؤال اصلی پژوهش چیست؟ چرا محقق به این موضوع علاقه مند شده است؟ انجام این پژوهش با توجه به توجه به سوابق گذشته یا مستندات موجود چه ضرورتی دارد؟ ذینفعان این پژوهش چه کسانی هستند؟
۲. **اهداف و فرضیه‌های اولیه و ضمنی:** توصیف آن چه محقق در نظر دارد انجام بدهد (اهداف اصلی و سایر اهداف).
۳. **روش انجام پژوهش**
۴. **نمونه و روش نمونه‌گیری**
۵. **اعتبار و پایایی پژوهش**
۶. **روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها**
۷. **منابع**

جان دیوئی معتقد است:

اولین مرحله تحقیق، احساس وجود یک مشکل است.

فینسوف معاصر امریکایی

اولین مرحله تحقیق

احساس وجود یک **مشکل** است؛ به این معنی که پژوهشگر در کار خویش با مانع یا مشکلی روبرو گردیده است که در حل آن ابهام یا تردید دارد و نمی تواند در مقابل آن ساکت بماند.

- ✓ آیا مسئله تحقیق به روز (جدید) است؟
- ✓ آیا مسئله تحقیق رابطه بین پدیده ها را مورد بررسی قرار می دهد؟
- ✓ آیا مسئله تحقیق روشن و صریح بیان شده است؟
- ✓ آیا دامنه مسئله تحقیق محدود شده است؟
- ✓ آیا برای تحقیق منابع مالی لازم در اختیار است؟
- ✓ آیا امکانات پرسنلی، زمانی، تجهیزاتی لازم برای تحقیق وجود دارد؟
- ✓ آیا محقق اساساً شهامت انجام تحقیق را دارد؟

معیارهای انتخاب موضوع

اولویت و اهمیت موضوع:

آیا موضوع نیازی را رفع می کند؟
آیا موضوع الویت زمانی و مکانی دارد؟

قابلیت اجرا:

تعداد شرکت کنندگان کافی باشد.
از نظر وسعت قابل اداره باشد.
از نظر زمانی قابل انجام باشد.
از نظر سیاست های بهداشتی و بالینی قابل انجام باشد.

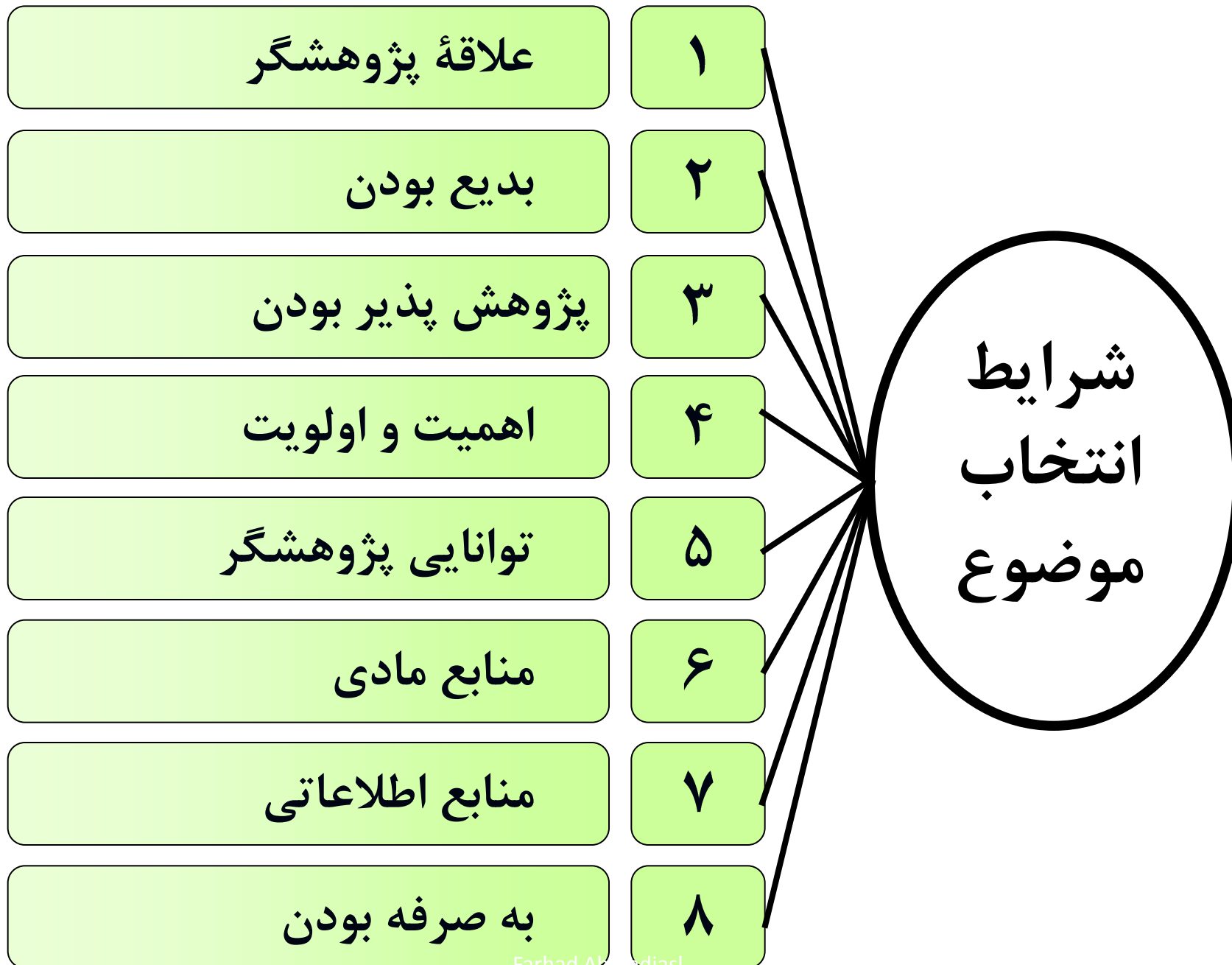
معیارهای انتخاب موضوع

دوباره کاری نباشد:

یافته های قبلی را بسط دهد.
یافته های جدید به دست دهد.
اگر تکراری است، تکرار آن مفید یا لازم باشد .

مسائل اخلاقی در موضوع تحقیق:

خطرات فیزیکی غیر قابل قبول
تجاوز به حریم خصوصی و

فرایند انتخاب موضوع

تجزیه و تحلیل دقیق ابعاد مساله به کمک:

- مشورت با افراد صاحب نظر
- فناوری جدید
- مشاهده دقیق
- مرور متون آثار علمی موجود

عنوان تحقیق

- در هنگام نوشتن عنوان باید خصوصياتی که برای یک **عنوان خوب** برشمرده می شوند در نظر گرفت. این موارد عبارتند از:
 - از کلمات **کوتاه**، **رسا** و در حد امکان از یک **زبان** استفاده شود.
 - عبارت **گویا** باشد و **گیج کننده** نباشد. از اختصارات که ممکن است مخفف عبارات مختلفی باشند پرهیز شود.
 - در تحقیقات **توصیفی بیان مکان و زمان تحقیق** در عنوان ضرورت دارد.
 - در عنوان دقیقاً " آنچه محقق دنبال تعیین آن است بیان شود.
 - سعی شود دامنه تحقیق **محدود** در نظر گرفته شود.
 - عنوان را **غیر سوالی** مطرح نمایید.
 - از کلمات **مناسب و مطلوب** استفاده شود.

عنوان

- شیوا
- جامع
- رعایت اصول اختصار
- عدم پیش داوری
- عدم استفاده از کلمات اختصاری
- اشاره به زمان و مکان

عنوان به ما می گوید:

چه چیزی را

در چه زمانی

روی چه افرادی

مطالعه خواهیم کرد.

مقدمه

- مقدمه نقطه شروع کار ماست.
- مقدمه مال محقق است.
- ذهن خواننده را آماده ورود به پژوهش کنیم.
- از جملات ابهام دار استفاده نکنیم.
- مرتبط با عنوان پژوهش مقدمه را جلو ببریم.
- از موضوعات غیر مرتبط استفاده نکنیم.

- در بیان مسئله نکات زیر آورده می شود:
- اطلاعات زمینه ای
- توصیف دقیق مسأله
- نحوه بروز یا وقوع
- وسعت و شدت
- عوامل دخیل در بروز مسأله
- نحوه برخورد فعلی با مشکل
- فواید پژوهش
- چه نتایجی از حل مشکل انتظار می رود

محتوای پیان مسأله

- ❖ مقدمه
- ❖ ویژگی های مسأله
- ❖ ابعاد یا گستردگی مسأله
- ❖ محیط مسأله
- ❖ عوامل احتمالی بروز مسأله
- ❖ نتایج حل مسأله
- ❖ اهمیت و ضرورت حل مسأله
- ❖ پیامدهای ناشی از عدم حل مسأله
- ❖ چگونگی حل مسأله

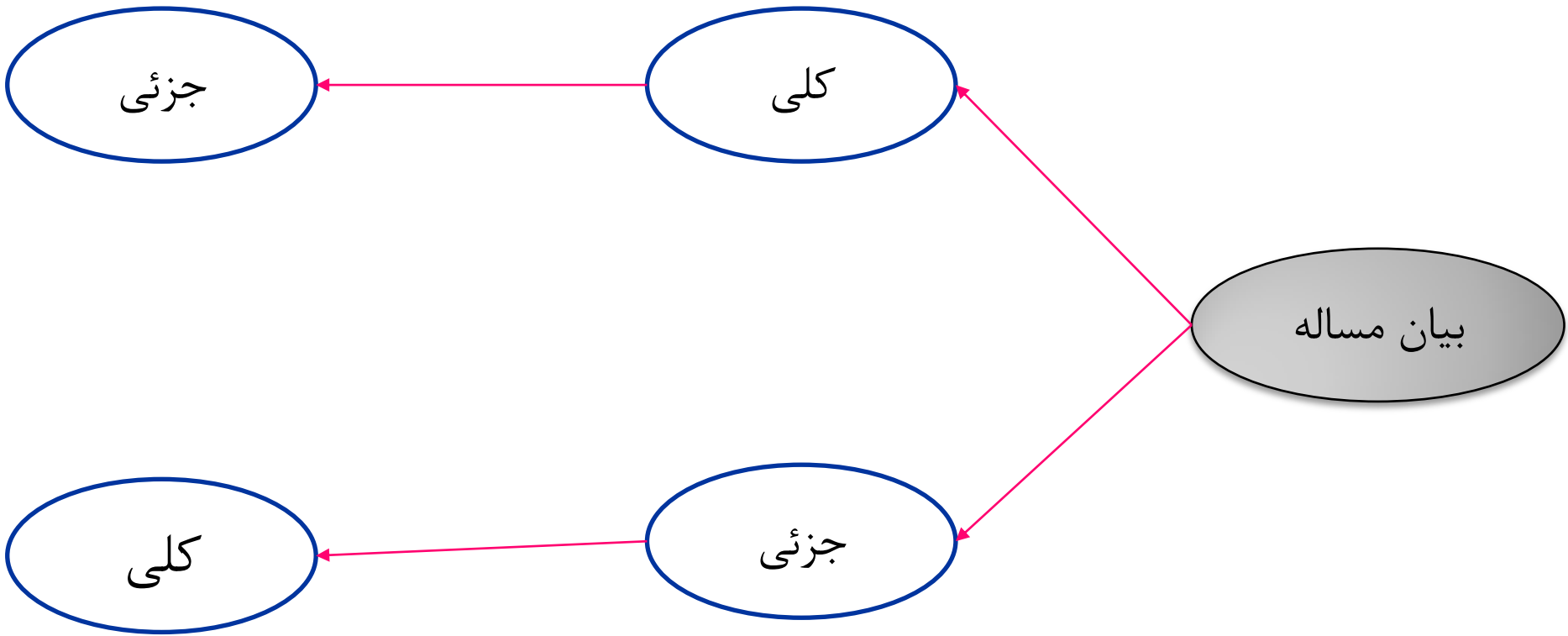
ویژگی‌های یک بیان مسئله خوب

۱. انتقال اهمیت مسئله

۲. تحدید مسئله در یک حوزه تخصصی

۳. اطلاعات کلی در باره تحقیقات انجام شده

۴. چارچوبی برای ارائه نتایج تحقیق

اهمیت و ضرورت تحقیق

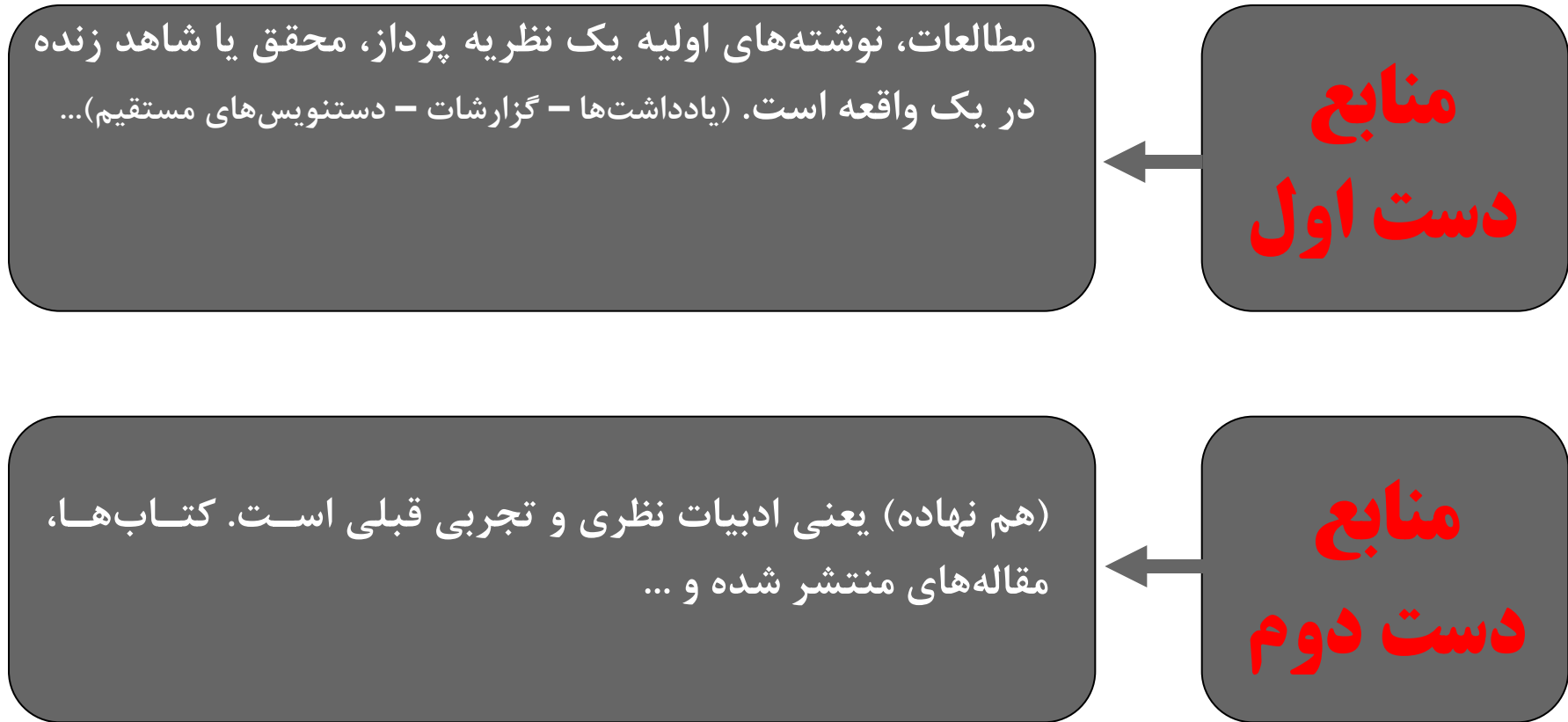
○ در انتخاب موضوع تحقیق ، باید به اهمیت مساله مورد نظر توجه داشت ، تا اگر واجد ارزش و اهمیت کافی نیست ، برای آن انرژی و وقت و بودجه انسانی بدون جهت تلف نگردد.

به طور کلی در بخش اهمیت و ضرورت تحقیق باید خودتان را در جایگاه فردی ببینید که برای مافوق خود ارزشمندی طرح خود را توجیه می کند. خیلی به استنادات دیگران نمی شود استناد کرد. بگویید که اگر این طرح اجرا بشود چه پیامدهای مثبتی دارد؟
اگر انجام نشود چه مضراتی گریبانگیر ما می شود

چهارچوب نظری

- چهارچوب نظری باید در راستای عنوان باشد.
- پیوند بین مطالب حفظ شود.
- در نوشتن سعی شود یک مدل ذهنی از کل موضوع در ذهن باشد.
- مطالب را به هم پیوند دهید.
- اصل جامعیت و مانعیت رعایت شود.
- سعی شود از مطالب بروز استفاده شود.

منابع اطلاعاتی برای بررسی پیشینه تحقیق

هدف ها و سوالات و فرضیه ها

۱. هدف‌های تحقیق: در اجرای پژوهش‌های علمی پس از بیان مسئله تحقیق پژوهشگر، قصد خود را به صورت عملیاتی بیان می‌کند.
۲. سؤال‌های تحقیق: مسئله تحقیق در مطالعات کیفی و کمی می‌تواند بصورت سوال بیان شود.
۳. فرضیه‌های تحقیق: حدس بخردانه‌ای در باره رابطه دو یا چند متغیر است.

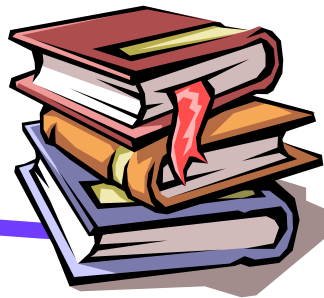

فرضیه

- پیش‌گویی رابطه یک یا چند عامل با مسئله مورد مطالعه می‌باشد که از طریق آزمایش علمی صحت یا سقم آن تعیین می‌گردد.
- حدس عالمانه‌ای که بر اساس تجربه یا بررسی پیشینه موضوع مورد بررسی توسط محقق بیان می‌شود.

ویژگیهای فرضیه

- ۱- به صورت جمله خبری بیان میشود.
- ۲- بیانگر ارتباط دو یا چند متغیر است .
- ۳- بر اساس مطالعات یا بررسی های قبلی بیان میشود.
- ۴- باید قابلیت آزمون داشته باشد.
- ۵- یک فرضیه خوب باید کوتاه, رسا و قابل فهم باشد.
- ۶- فرضیات مختلف یک طرح نباید با یکدیگر تناقض داشته باشند.

رده‌بندی سئوالات تحقیق کمی

۱. **سوال‌های توصیفی:** در این گونه سوال‌ها معمولاً از کلمات چه می‌باشد؟ چیست؟ و چگونه است؟ استفاده می‌شود.
۲. **سوال‌های رابطه‌ای:** در این گونه سوال‌ها چگونگی رابطه دو یا چند متغیر مورد نظر قرار می‌گیرد.
۳. **سوال‌های تفاوتی:** این سوال‌ها با تفاوت سطوح متغیرها سرو کار دارد.

○ تعاریف مفهومی:

تعریف یک متغیر توسط مفاهیم یا واژه های دیگر.

○ تعاریف عملیاتی:

ارتباط بین مفهوم و مصداق آن در واقعیت و دنیای عینی

متدولوژی پژوهش

- نوع روش مطالعه (میدانی، پیمایشی، ...)
- معرفی جمعیت آماری یا واحدهای مورد مطالعه و تحدید جمعیت آماری در صورت لزوم از طریق نمونه گیری (به روش نمونه گیری اشاره شود)؛
- روش مقتضی جهت جمع آوری داده ها (تکنیک جمع آوری داده ها نظیر پرسشنامه، مصاحبه ... معرفی شود)،
- روایی و پایایی
- روش تجزیه و تحلیل

○ نوع روش تحقیق:

○ کمی؟ از چه نوعی؟

○ کیفی؟ از چه نوعی؟

○ آمیخته؟ از چه نوعی؟

جامعه آماری

مجموعه ای از افراد یا واحدها که دارای حداقل یک صفت مشترک باشند

مثال: پژوهشگری که مایل باشد درباره مشکلات (اجتماعی - اقتصادی) دانشجویان مطالعه کند جامعه آماری مورد بررسی شامل تمام افرادی که در نظام آموزش عالی - آن مکان در یک مقطع زمانی مشخص ثبت نام کرده‌اند.

جامعه آماری باید:

مانع باشد

جامع باشد

نمونه

نمونه برداری فرایند انتخاب کردن تعداد کافی از میان اعضای جامعه آماری است، به طوری که با مطالعه گروه نمونه و فهمیدن خصوصیات یا ویژگیهای آزمودنیهای گروه نمونه قادر خواهیم بود این خصوصیات یا ویژگیها را به اعضای جامعه آماری تعمیم دهیم.

انواع نمونه برداری:

دو نوع اصلی طرح نمونه برداری وجود دارد:

۱. نمونه برداری احتمالی

۲. نمونه برداری غیر احتمالی

نمونه گیری احتمالی:

○ نمونه گیری تصادفی ساده

○ نمونه گیری تصادفی نظام مند

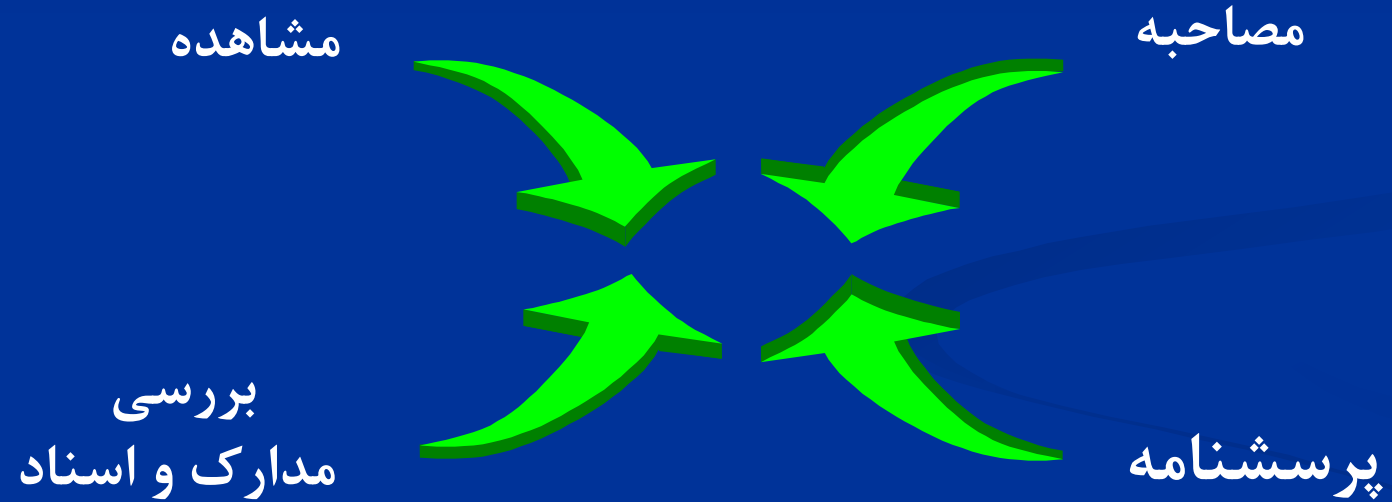
○ نمونه گیری طبقه ای

○ نمونه گیری خوشه ای و ...

نمونه گیری غیر احتمالی

- نمونه گیری هدفمند
- نمونه گیری گلوله برفی
- سهل الوصول
- نمونه گیری موارد مطلوب و ...

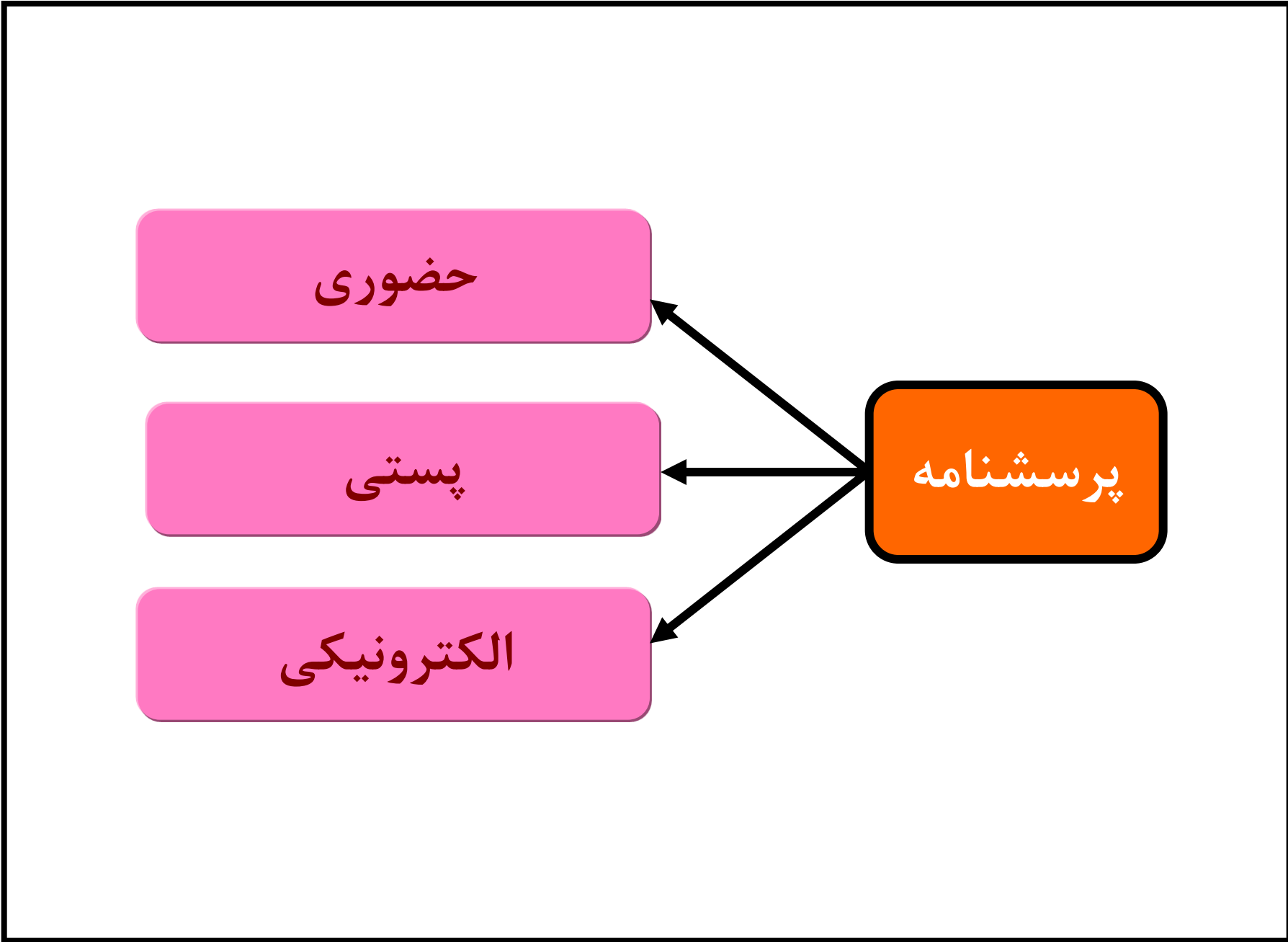
روشهای گردآوری اطلاعات

پرسشنامه

تعریف: پرسشنامه مجموعه‌ای از سوال‌هاست که پاسخ دهنده با ملاحظه آن‌ها پاسخ لازم را ارائه می‌کند.

اصول کلی تنظیم پرسشنامه: دارای اهداف و سوال‌های تحقیق، جذاب بودن برای پاسخگو، کوتاه و حاوی کلیه اطلاعات مورد نیاز تحقیق

مصاحبه *Interview*

روشی که اطلاعات مورد نیاز تحقیق از طریق
ارتباط مستقیم بین پرسشگر و پاسخگو
گردآوری می شود.

انواع مصاحبه

مصاحبه حضوری

مصاحبه تلفنی

مصاحبه رایانه ای

مصاحبه

سازمان یافته

نیمه سازمان یافته

سازمان نایافته

مشاهده

Observation

برای یک مشاهده خوب محقق باید به سه پرسش زیر پاسخ دهد:

چه چیزی را مشاهده کند؟

چه زمانی و کجا مشاهده کند؟

چگونه مشاهده کند؟

مهمترین روش های مشاهده

○ ثبت مدت زمان

○ ثبت فراوانی

○ ثبت فاصله ای

○ ثبت پیوسته

انواع مشاهده

○ مشاهده با شرکت مستقیم

○ مشاهده مشارکتی

○ مشاهده بدون مشارکتی

روایی و پایایی ابزار

○ **پایایی**: ابزار اندازه گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می دهد.

باز آزمایی (دو آزمون موازی یا معادل برای یک مطلب یا موضوع تهیه می کنند و آنها را در فاصله زمانی کوتاهی به یک گروه واحد از آزمون شوندگان می دهند).

روش دو نیمه کردن (آزمون مورد نظر را یک بار با گروه واحدی از آزمون شوندگان اجرا می کنیم و پس از اجرا، آن را به دو نیمه تقسیم می نماییم .

در این روش بهترین راه دو نیمه کردن آزمون این است که همه سؤال های فرد را یک آزمون حساب آوریم و همه سؤال های زوج را آزمون دیگری بدانیم)

○ آلفای کرونباخ

روایی

صوری: روایی صوری به این مطلب اشاره می کند که سؤال های یک آزمون تا چه حد **در ظاهر شبیه به موضوعی** هستند که برای اندازه گیری آن تهیه شده اند.

محتوایی: برای تعیین روایی محتوایی یک آزمون از **قضاوت متخصصان** در این باره که سؤال های آزمون **تا چه میزان معرف محتوا و هدف های برنامه** یا حوزه محتوایی (content domain) هستند، استفاده می شود.

سازه: **سازه** عبارت است از یک صفت، ویژگی یا کیفیت روان شناختی (چیزی که نمی توان آن را مستقیماً مشاهده نمود) که از طریق نظریه های روان شناسی قابل استنتاج است.
مثال: هوش ، خلاقیت ، عشق،...

○ ملاکی: ،میزان ارتباط بین نمرات حاصل از **یک آزمون** با نمرات حاصل از یک آزمون یا وسیله اندازه گیری **دیگر** است.

از راه های مختلفی می توان روایی و ثبات نتایج تحقیقات کیفی را افزایش و سوگیری محقق را کاهش داد که عبارتند از

- سه سویه سازی
- استفاده از چند دستیار یا محقق
- دنبال کردن روشهای پذیرفته شده برای تحلیل دادهها
- احتیاط در تعمیم نتایج
- توصیف کلیه ی مراحل تحقیق و تجزیه و تحلیل داده ها و نشان دادن موارد احتمال سوگیری شخصی

○ سه سویه سازی اطلاعاتی: که به معنای استفاده از منابع مختلف اطلاعاتی است (مثلاً استفاده از ابزار

پرسشنامه؛ مصاحبه و تحلیل اسناد و مدارک)

○ سه سویه سازی روش شناسی: به معنای کاربست روش های کمی و کیفی چندگانه برای مطالعه ی

یک پدیده ی واحد است

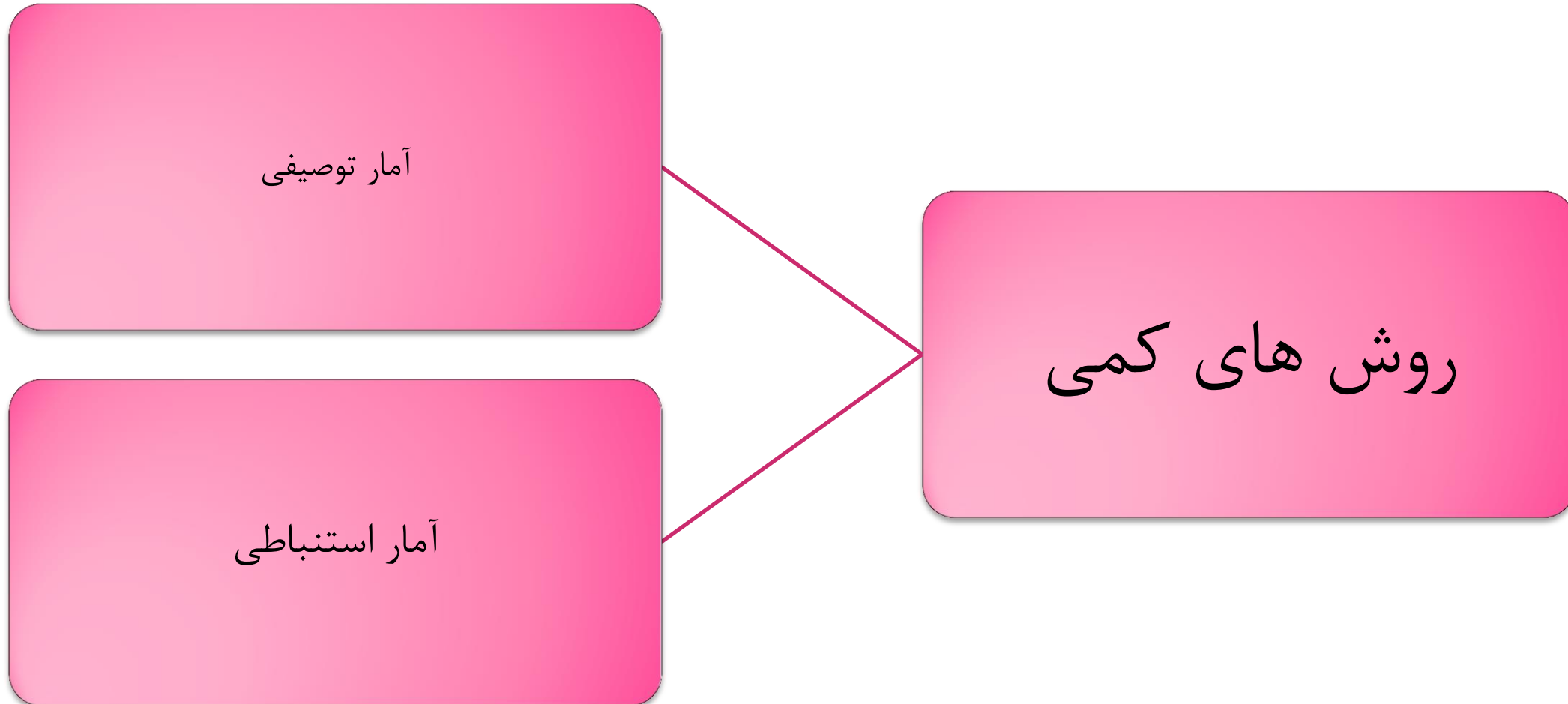
○ سه سویه سازی محقق: (مثلاً استفاده از چندین محقق و ارزیاب برای جمع آوری و تحلیل دادهها و

نتایج تحقیق)

○ سه سویه سازی نظری: (کاربرد نظریات و دیدگاه های چندگانه برای بررسی و تحلیل موضوع است.

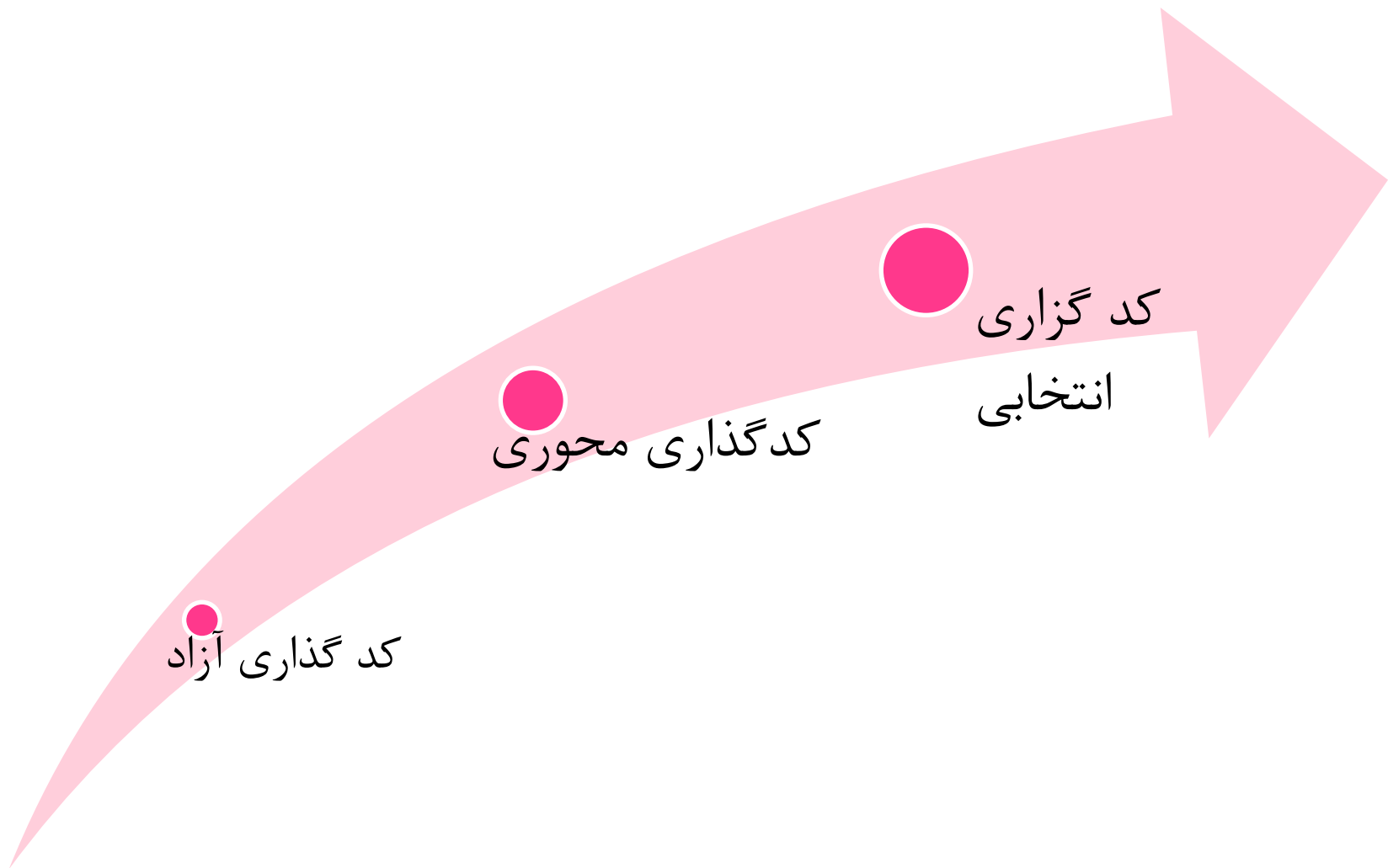
○ سه سویه سازی محیطی (برای کاهش تأثیر عوامل محیطی و زمانی انجام می پذیرد).

تحلیل داده ها

روش های کیفی

- تقلیل اطلاعات
- شناسایی کدها
- تحلیل قلمرو
- ارتباط دادن مقوله ها

منابع

سبک رایج در ایران APA

○ کتاب

نام خانوادگی، نام. (تاریخ چاپ). نام کتاب. محل نشر: نام ناشر.

برای مثال : مهرعلیزاده. یداله. (۱۳۸۸). نظریه های نوین مدیریت: مباحث نظری و عملی. اهواز: انتشارات دانشگاه شهید چمران اهواز.

حسینی، علی؛ جعفری، حسن؛ ایزدی، غلام؛ منانی، حنا؛ و ماکانی، جعفر. (۱۳۸۰). جامعه شناسی نشر. تهران: قو.

- Williams, J. H. (2008). Employee engagement: Improving participation in safety. *Professional Safety*, 53(12), 40-45.
- Keller, T. E., Cusick, G. R., & Courtney, M. E. (2007). Approaching the transition to adulthood: Distinctive profiles of adolescents aging out of the child welfare system. *Social Services Review*, 81, 453- 484.

○ مقالات

- نام خانوادگی، نام. (تاریخ چاپ). نام مقاله. نام مجله، شماره ی مجله، صفحاتی که مقاله در آن قرار دارند.
- مهرعلیزاده، یداله. (۱۳۸۷). جنبش کیفیت گرایی در آموزش عالی به، (سوی الگویی جامع از مدیریت کیفیت، مجله انجمن آموزش عالی ایران، شماره(۲)، ص: (۲۰-۳۵).
1. Ingersoll, R. (2001). Teacher turnover and teacher shortages: An organizational analysis. *American Educational Research Journal*, VOL. 38(3), 499-534.

- پایان نامه
- نام خانوادگی پژوهشگر/دانشجو، نام. (سال نشر). عنوان پایان نامه. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد ، دانشگاه، دانشکده، گروه تحصیلی.

با تشکر